

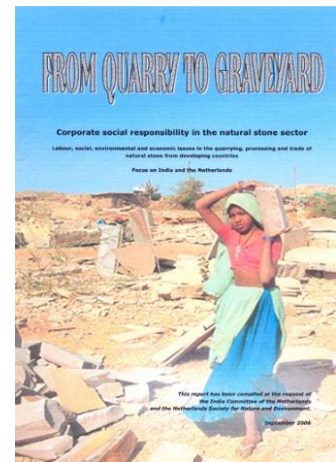
De jaren 2005-2010

In deze nieuwsbrief blikken we terug op de periode 2005 – 2010, waarin voortgebouwd werd op eerdere activiteiten. Het werk van de Landelijke India Werkgroep greep steeds meer in elkaar: de activiteiten gericht op de bestrijding van kinderarbeid haakten aan bij de lobby voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. De discriminatie van kastelozen werd ook steeds meer zichtbaar op de werkvloer, en ook in internationale productieketens.

Natuursteen

In 2005 stond LIW samen met Stichting Natuur en Milieu aan de wieg van de Werkgroep Duurzame Natuursteen, waarin ook twee brancheorganisaties en een aantal natuursteenbedrijven deelnamen. Er werd gediscussieerd over de sociale en milieuproblemen bij de winning van natuursteen in ontwikkelingslanden, en wie welke rol zou moeten spelen bij de aanpak van die problemen.

Daarnaast bleek het in december 2005 gepubliceerde LIW-rapport *“Budhpura Ground Zero”* over zandsteenwinning in Rajasthan in latere jaren de prikkel te zijn voor projecten en samenwerkingsverbanden tussen overheden, NGO's en bedrijven. Medio 2006 bracht LIW samen met CREM en SOMO een rapport uit over maatschappelijk verantwoord ondernemen in de Nederlandse natuursteenindustrie: *“From Quarry to Graveyard”*. De conclusie dat er nog geen duurzaam geproduceerde natuursteen op de Nederlandse markt was bracht bedrijven en brancheorganisaties tot het ontwerp van een gedragscode voor de internationale toeleveringsketen van bedrijven. Intussen droeg LIW bij aan een Nova-rapportage en een artikel in Stedelijk Interieur waarin duidelijk werd dat veel kinderarbeid voorkomt in groeven die aan Nederlandse bedrijven leveren, en dat gemeentes bij de aanschaf van steen hier weinig oog voor hadden. In samenwerking met lokale organisaties bracht LIW vanaf 2009 de arbeidsomstandigheden bij natuursteenleveranciers in kaart en gaf voorlichting over bescherming tegen stof bij werknemers.

Kinderarbeid

In mei 2006 organiseerde LIW de conferentie *“Kinderarbeid: een Noodzakelijk Kwaad?”*, met als spreker o.a. Shantha Sinha van MV Foundation. Thema van de conferentie was dat

niet alleen de ergste vormen van kinderarbeid aangepakt moesten worden, zoals ILO bepleitte, maar alle kinderarbeid: ook minder gevaarlijk werk kan immers kinderen uit school houden. Shantha vertelde over haar werk waarbij 400.000 kinderen weer van werk naar school gebracht werden, hun ouders weer werkten, en dat voor een hoger loon.

2007 bracht voor LIW zichtbare resultaten: nog nooit stond een Nederlands staatsbezoek zo sterk in het teken van kinderarbeid als dat van oktober 2007. Kranten, TV en radio berichtten naar aanleiding van dat staatsbezoek over het onderwerp. Directe aanleiding waren vragen die de hele Tweede Kamer op basis van LIW-rapporten stelde over de omvangrijke kinderarbeid in de katoenteelt. De Kamer eiste dat het onderwerp op de agenda van het staatsbezoek kwam. Ook de Open Brief van LIW aan koningin Beatrix trok de aandacht van de pers. In brieven aan koningin en ministers sneed LIW ook de positie van Dalits aan. De Indiase minister van handel

Landelijke India Werkgroep
India Committee of the Netherlands

Open Brief aan H.M. Koningin Beatrix
 Naar aanleiding van het staatsbezoek aan India van 24 - 27 oktober 2007

Majesteit,

Uw tweede staatsbezoek aan India zal u, naast de continuïteit van een veelkleurig land, ongetwijfeld een blik gunnen op de aanzienlijke veranderingen die India sinds uw laatste bezoek in 1986 heeft doorgemaakt. India heeft een enorme economische dynamiek ontwikkeld, neemt een steeds belangrijker plaats in de wereldpolitiek in en er is een mirakelklasse van aan kwart miljard mensen ontstaan rijk van aan transmantra waarvraat

Utrecht, 16 oktober 2007

haalde furieus uit naar Nederlandse NGO's die onjuiste rapporten zouden publiceren over kinderarbeid en schending van arbeidsrechten....

Ook in 2009 stond kinderarbeid mede door het werk van LIW hoog op de agenda van regering en Tweede Kamer. Zo nam de Tweede Kamer een motie aan waardoor bedrijven die overheidssteun krijgen moeten aantonen dat ze in hun productieketen geen gebruikmaken van kinderarbeid. Ook beloofde de regering te gaan bestuderen hoe de inzet voor onderwijs nog beter kan bijdragen aan de bestrijding van kinderarbeid.

In mei 2010 presenteerden LIW en FNV mede namens Stop Kinderarbeid de "Handleiding voor Bedrijven om kinderarbeid te bestrijden" aan de minister van BuZa. De handleiding biedt bedrijven een praktisch stappenplan om kinderarbeid in hun productieketen te bestrijden en arbeidsrechten na te streven. Er zijn vele tienduizenden exemplaren verspreid, ook in het Engels, Spaans, Duits, Italiaans, Tsjechisch, Deens en Telugu.

Kleding

In 2006 informeerden partnerorganisaties van LIW en Schone Kleren Campagne dat er veel mis was bij een belangrijke leverancier van G-Star in Bangalore. Deze leverancier intimideerde werknemers die nauwelijks mogelijkheden hadden beklag te doen over de schending van hun rechten. De fabriek hield vakbonden buiten de deur. LIW en SKC spraken G-Star hierop aan, wat leidde tot gesprekken in zowel Nederland als India, ook met een lokale vakbond. In oktober dienden LIW en SKC een klacht in tegen G-Star bij het Nationaal Contactpunt (NCP) voor de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Lokale arbeidsrechtenorganisaties in Bangalore werden ernstig belemmerd door een contactverbod opgelegd door de rechter op verzoek van G-Star's toeleverancier. LIW en SKC verzochten G-Star herhaaldelijk om een opheffing van dat contactverbod en om de toeleverancier te motiveren een serieuze dialoog aan te gaan met de lokale organisaties. Beide organisaties oefenden ook druk uit op andere merken die van dezelfde leverancier afnamen. In mei

2007 leidde dit alles tot een rechtszaak tegen LIW, SKC, Indiase organisaties en onze internetproviders vanwege 'smaad, cybercrime, xenofobie en racisme'. Diverse werknemers van LIW en SKC kregen een persoonlijke oproep om in India voor de rechter te verschijnen. Dit alles werd breed uitgemeten in de pers, zowel in Nederland als internationaal, en er kwamen veel solidariteitsbetuigingen binnen. Uiteindelijk bereikten LIW en SKC eind januari 2008 een akkoord met het kledingbedrijf, dankzij bemiddeling van ex-premier Ruud Lubbers. Het duurde nog tot medio 2008 voordat ook de rechtszaken tegen de Indiase

organisaties en onderzoekers werden ingetrokken. Na aanstelling van een ombudsman bij de leverancier kon G-Star opnieuw orders plaatsen. LIW en SKC stopten hun campagne; documenten over de zaak bleven op de website beschikbaar onder de banner "Case closed". Verderop in deze nieuwsbrief nog een reflectie op deze zaak van Coen Kompier, destijds werkzaam bij ILO in India.

Dalits

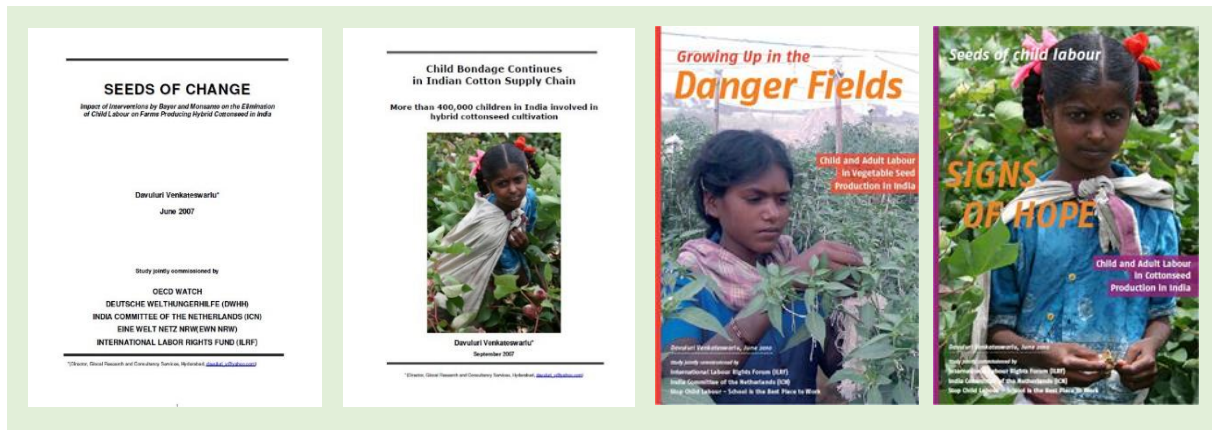
Sinds 2006 bracht LIW nieuws over ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van kastendiscriminatie ook via de nieuwe website van Dalit Netwerk Nederland (DNN): www.dalits.nl. LIW stak samen met haar partners in India, Europe en Nederland veel energie in pogingen de Europese Unie te bewegen tot een actiever beleid op het gebied van kastendiscriminatie. Dat resulteerde in onder meer een hoorzitting, een reeks parlementaire vragen en meerdere gesprekken met ambtenaren van de EU. Het belangrijkste wapenfeit was een unaniem aangenomen resolutie over de schending van mensenrechten van Dalits in India. De Commissie voor Ontwikkeling van het Europees Parlement constateerde dat de uitvoering van wetten om de rechten van Dalits te beschermen 'zeer onvoldoende' was, en riep de Indiase regering op de wreedheden, 'onaanraakbaarheid', dwangarbeid, onderbetaling etc. zo snel mogelijk aan te pakken. De EU steunde ook het voornemen een rapport bij de VN Mensenrechtenraad in te dienen, inclusief principes en richtlijnen om kastendiscriminatie te bestrijden.

In 2009 liet LIW samen met DNN een documentaire maken over kastendiscriminatie in India: "Outcast Heroes". Daarnaast publiceerden ze de folder "Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Dalits". Hierin worden bedrijven geadviseerd hoe zij discriminatie kunnen voorkomen en aanpakken. LIW werkte ook mee aan de "Ambedkar Principles" en "Dalit Discrimination Check", waarmee actief Nederlandse bedrijven benaderd werden. Verder heeft LIW haar deelname aan de ontwikkeling van de internationale norm ISO 26000 gebruikt om de discriminatie van Dalits in het document te krijgen.

Zaden

Tussen 2007 – 2010 bracht vier rapporten uit over kinderarbeid in de zaadproductie in India: twee over de katoenzaadsector en twee over groentezaadproductie. De rapporten beschrijven dat honderdduizenden kinderen, veelal meisjes, worden uitgebuit op katoenzaad- en groentezaadvelden. Ze werken 10 – 12 uur per dag en worden vaak blootgesteld aan giftige pesticiden. Zij werken in de ketens van grote multinationale ondernemingen en Indiase zaadbedrijven. De rapporten vragen aandacht voor dit probleem en doen aanbevelingen voor de aanpak van kinderarbeid in de zaadproductie. Naar aanleiding van deze rapporten stond het staatsbezoek aan India in oktober 2007 in het teken van kinderarbeid.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

In 2006 werkte LIW mee aan de “MVO Toolkit voor India”, waarmee ondernemingen op weg worden geholpen die in India maatschappelijk verantwoord te werk willen gaan.

Als vertegenwoordiger van het MVO Platform was LIW nauw betrokken bij de ontwikkeling van ISO 26000, een internationale richtlijn voor de sociale verantwoordelijkheid van organisaties. LIW richtte zich daarbij vooral op mensenrechten en ketenverantwoordelijkheid. In 2010 werd de richtlijn tijdens een werkconferentie in Kopenhagen afgerond. Bijzonder aan deze richtlijn was onder meer de grote betrokkenheid van ontwikkelingslanden (waaronder India), niet alleen van regeringen maar ook van maatschappelijke organisaties. De LIW-thema's kinderarbeid en kastendiscriminatie kregen een prominente plek in de nieuwe richtlijn.

Enkele publicaties uit de periode 2005-2010

[Budhpura 'Ground Zero' – Sandstone quarrying in India](#) (2005)

[Sustainabilitea: The Dutch Tea Market and Corporate Social Responsibility](#) (2006)

[From Quarry to Graveyard – Corporate social responsibility in the natural stone sector](#) (2006)

[Seeds of Change: Impact of Interventions by Bayer and Monsanto on the Elimination of Child Labour on Farms Producing Hybrid Cottonseed in India](#) (2007)

[Child Bondage Continues in Indian Cotton Supply Chain](#) (2007)

[Growing Up in the Danger Fields: Child and Adult Labour in Vegetable Seed Production in India](#) (2010)

[Seeds of Child Labour – Signs of Hope: Child and Adult Labour in Cottonseed Production in India](#) (2010)

Terugblik Coen Kompier, Senior Specialist International Labour Standards, ILO

In 2007 dropte een lage rechter in India een bom op de Nederlandse textielwereld. Medewerkers van de Landelijke India Werkgroep en de Schone Kleren Campagne werden schuldig bevonden aan smaad, laster

en cyber misdaden, op straffe van arrestatie en een uitleveringsbevel. Iedere verdere aanklacht in woord en geschrift, vooral op internet, aan een Indiase toeleverancier van G-Star zou daarvoor voldoende zijn. Kortom, hen werd een spreekverbod opgelegd. Hoewel in Nederland nog veilig, was de vrees onder hen dusdanig dat zij geen stap meer in het buitenland durfden te zetten. De rechterlijke uitspraak zette de strijd voor betere naleving van arbeidsrechten in Indiase textiel fabrieken volledig op zijn kop. Niet de schuldigen werden vervolgd, maar hun aanklagers. Op zich was er met die beschuldigingen gericht aan een G-Star leverancier in Bangalore niks schokkends natuurlijk. Werkzaam in India had ik de klappen van de zweep in de textielsector wel leren kennen. De fabrieken worden gekenmerkt door arbeidsgebreken die eigenlijk overal ter wereld tot op de dag van vandaag gangbaar en zichtbaar zijn. Veel te lage lonen en eindeloos creatief gesjoemel om overige beloningen zo laag mogelijk te houden. Nul komma nul sociaal overleg, want werkgevers doen er alles aan om vakbonden geen voet aan de grond te laten krijgen, waarbij intimidatie en geweld niet geschuwd worden. Teveel en lange werkdagen in een arbeidsmilieu dat vijandig en onveilig is, vooral voor vrouwen, en in India ook nog een kaste-dimensie kent. Kortom, een fraai staaltje van ernstige arbeidsuitbuiting, waarbij het recht voor elke vorm wel een trefwoord kent, loonroof, seksuele intimidatie of vakbondsonvrijheid. Of oneerlijke handelspraktijken, want die gebrekkige toeleveranciers wijzen er op hun beurt graag op dat die miserabele arbeidsomstandigheden veroorzaakt worden door de internationale clientèle die hen financieel zou uitknijpen. Niets nieuws onder de zon, maar als fabrieksarbeider zou je het graag anders zien.

Onder aanvoering van de twee beschuldigde organisaties werd er sinds 2005 actie gevoerd tegen spijkerbroeken fabrikant G-Star. In *Trouw*, de *Volkscrant* en op internet verschenen verhalen dat alles verre van goed was bij hun toeleverancier Fibres and Fabrics in Bangalore. In die tijd had ik al regelmatig contact met Gerard Oonk van LIW. Kinderarbeid, schuldsavernij, kastendiscriminatie en ketenproblematiek waren de onderwerpen die centraal stonden in onze communicatie. Ik had veel aan zijn LIW-informatie over beleidsontwikkelingen in Nederland en de EU, en Gerard kon bij mij terecht over details in India waar ik arbeidsnormen bevorderde voor het Internationale Arbeidsbureau (ILO). Of ik kon helpen bij de bemiddeling in die 'G-Star zaak'? Dat verzoek van Gerard was niet aan dovemansoren gericht. Kort daarop, gedurende mijn werkdag, had de ambassade in New Delhi al twee keer naar mijn kantoor gebeld, en toen ik rond een uur of zeven naar huis liep werd ik nogmaals gebeld. Of ik vooral om negen uur die avond klaar kon zitten voor een telefoontje. Klokslag negen belde ambassadeur Bob Hiensch: "Coen, prime minister Lubbers aan de lijn." Een zwaargewicht als Lubbers was er aan te pas gekomen om te bemiddelen, zo hoog waren de spanningen inmiddels opgelopen. Bestaan er vakbonden in die fabriek? Nee, meneer Lubbers. Is dat normaal? Ja. Hoe kan dat? Omdat werkgevers niet geporteerd zijn van klagers en werkgelegenheid schaars is, maar vooral omdat het gros van de arbeiders losse krachten zijn waarmee de arbeidswetten worden omzeild. Hoe kan het dan dat vakbonden bij deze zaak betrokken zijn? Omdat er enkele kleine lokale bondjes zijn die als buitenstaanders enkele leden binnen de fabriek vertegenwoordigen. Is er sociaal overleg? Nee. Denkt u dat de klachten tegen de fabriek gerechtvaardigd zijn? Ja. Waarom denkt u dat? Omdat textiel fabrieken in India gekenmerkt worden door ... en zo golfde het gesprek bijna een uur op en neer.

Lubbers trok de zaak wel vlot. Begin 2008 werd het spreekverbod opgeheven. G-Star hervatte haar zakenrelatie met Fibres and Fabrics, waar een ombudspersoon werd aangesteld. Dat hadden LIW en consorten toch maar mooi voor elkaar gekregen. Dat die ombudspersoon niet effectief bleek is geen verrassing, want de fundamenten voor vakbondsvrijheid en sociaal overleg ontbreken tot vandaag de dag in Indiase textielfabrieken, en elders. Het wachten is nu op een rechtszaak waarbij westerse textielgiganten worden aangesproken op strikte en oprechte naleving van hun zorgplicht om arbeiders een menselijk bestaan te verschaffen. Een zaak die de strijd voor arbeidsrechten opnieuw op zijn kop zet, waarbij westerse bedrijven door rechters in eigen land worden veroordeeld voor uitbuiting elders. Dat zullen arbeiders graag zien. Arisa heeft daar onlangs een poging toegedaan bij het Convenant Duurzame Kleding en Textiel, maar de messen moeten scherper.